

ОКАВА СУВЛАРИ ТАРКИБИДА РУХ ЭЛЕМЕНТИ МИҚДОРИНING МАВСУМИЙ ЎЗГАРИШИ

Эрматова А.А, Алибекова М.Р,
Хусанова М.Г, Мажидова М.К, Зафаржонова П.К.
Гулистон Давлат Университети

Аннотация Дўстлик ва Жанубий Мирзачўл канал суви ва у билан суғорилган экин майдонлари таркибидаги рух миқдори аниқланган. Тадқиқотлар натижасида Жанубий Мирзачўл ва Дўстлик каналларида рух миқдори мавсумга боғлиқ равишда ўзгарганлиги қайд этилган. Дўстлик каналида рух миқдори кишда 0.148 мг/л ни , кузда- 0.181 мг/л ни ташкил этган.

Калит сўзлар; оғир металлар, кимёвий элементлар, оқова сувлар, тупроқ таркиби.

Атроф муҳитни муҳофаза қилиш ҳозирги куннинг ўта долзарб масалалардан ҳисобланади. Бу ўз навбатида ишлаб чиқаришни жадал ривожланиши, техноген фаолиятнинг активлашиши атмосфера, тупроқ ва сувга оғир металларнинг глобал эмиссияси билан боғлиқ. [1,2].

Олинган натижалар

Олинган натижалар шуни кўрсатдики(1-жадвал) Жанубий Мирзачўл каналида рух миқдори мавсумий ўзгарди. Кишда рух миқдори ўртача 0.446 мг/л тенг бўлган бўлса баҳорда 0.486, ёзда 0.405 ва куздга бориб 0.476 мг/л ташкил этди. Ушбу маълумотлардан ёғи бориб рух миқдори бошқа фассларга нисбатан камайганлигини кўриш мумкин. Баҳор ва кузда эса рух миқдори ортди.

1-жадвал

Жанубий Мирзачўл канали суви ва у билан суғорилган экин майдонлари тупроғи таркибидаги оғир металлар миқдори

Рух миқдори	Фасллар			
	Қиш	Баҳор	Ёз	Куз

	Мирзачўл канали сувида мг/л			
Ўртача	0.446±0.014	0.486±0.010	0.405±0.004	0.476±0.005
	Мирзачўл каналидан суғорилган дала майдони тупроғи таркибида оғир металллар миқдори (г/100 г тупроқда)			
Ўртача	0.296±0.002	0.294±0.01	0.245±0.006	0.333±0.015

Дўстлик канали таркибидаги рух миқдори бўйича маълумотлар 2-жадвалда келтирилган. Жадвалдаги маълумотлардан қиш фаслида рух миқдори 0.148 мг/л тенг бўлган бўлса баҳорда 0.191, ёзда 0.159 ва кузда 0.181 мг/л тенг бўлди. Ушбу маълумотлардан баҳор ва кузда рух миқдори канал сувида қиш ва ёзга нисбатан ортганлигини кўриш мумкин. Дўстлик канали суви билан суғорилган экин майдон тупроғи таркибидаги рух миқдори қишда 0.088 мг/л тенг бўлган бўлса баҳорда 0.126, ёзда 0.105 ва кузда 0.118г(100 г тупроқда) тенг бўлди. Тупроқ таркибида рух миқдори баҳор ва кузда ортганлиги қайд этилди. Бундай ҳолат сув таркибида ҳам қайд этилган эди.

Фойдаланилган адабиётлар руйхати:

1. Дабахов М.В.. Дабахова Е.В.. Титова В.И. Экотоксикология и проблемы нормирования. Н. Новгород: Изд-во ВВАГАС. 2005. 165с

2.Медведев И.Ф., Деревягин С.С. Тяжелые металлы в экосистемах // Саратов.: «Ракурс», -2017. –С.178.

- М. : Мир, 1993. 114-118 с